

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 332.02: 334

АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ ДО ВИКЛИКІВ СЕРЕДОВИЩА

**В.В. Гришко, доктор економічних наук.
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка**

© Гришко В.В., 2017.

Стаття отримана редакцією 09.10.2017 р.

Вступ. Серед масиву викликів (проблем), до яких необхідно адаптуватися системі управління національною економікою на нинішньому історичному етапі, виділимо: різке знецінення національної валюти, зростання цін і тарифів, інфляцію, безробіття, зневажливе ставлення до законності, зниження життєвого рівня людей, втрату довіри до всіх гілок влади, загострення суперечності між потребами суспільства й засобами (джерелами) їх задоволення.

Наявність і гостроту названих проблем можна й потрібно пояснити як суб'єктивними, так і об'єктивними причинами.

Базовою, фундаментальною суб'єктивною причиною, на нашу думку, є неадекватний гостроактуальним викликам середовища рівень державного управління всіма гілками та рівнями влади. До об'єктивних причин, необхідно віднести ознаки, які є характерними для держуправління перехідних суспільств та держав. Це, зокрема:

- а) малопрофесійна, корумпована державна бюрократія, що є наслідком кланово-корпоративного принципу формування державних органів, коли просування по службі залежить не від професійних і особистих якостей, а від належності до певної політичної сили, (спрощено: партійно-клановий метод);
- б) надмірна централізація прийняття державних рішень, унаслідок чого блокується ініціатива й ризики серед управлінських кадрів нижчого рівня.
- в) нечіткість і розмитість меж компетентності та, як наслідок, дублювання їх функцій;
- г) зрощування бізнесу і політики, що призводить до тіньових процесів у держуправлінні, зростання олігархічного впливу – симбіозу влади тіньової та легальної, що не є корисним для суспільства;
- д) мистецьке вміння державної бюрократії імітувати бурхливу діяльність, (програми, плани, стратегії, наради, постанови, звіти);
- е) здатність державної бюрократії сконсолідовано чинити опір змінам, (проходження реформаторського рішення через бюрократичні джунглі погоджень вихолощує, або зводить його нанівець);
- ж) зневажливе ставлення до людей.

Наша молода держава, будучи перехідною від держави соціалістичної орієнтації (орієнтація на общину, спільну власність) до держави капіталістичної орієнтації, від тоталітаризму до розвиненої і сталої демократії, не зуміла уникнути проявів негативних ознак перехідної державності.

Наведені вище виклики значною мірою дескредитують не лише владу, а й саму ідею демократії.

З огляду на збіг негативних обставин (особливо наслідки агресії на сході країни) ми не маємо виключати можливості введення на законодавчо обмежений термін моделі держуправління з ознаками авторитарності.

Авторитарні режими встановлюються не лише в державах, які відкидають демократичні принципи організації та здійснення державної влади.

Авторитарні режими можуть установлюватися в державах, які:

- а) намагаються створити передумови для демократизації суспільства, але не встигли відпрацювати механізм демократичної влади;
- б) є демократичними, проте змушені з огляду на обставини вводити модель надзвичайного функціонування державної влади.

Влада при авторитарному режимі займається у першу чергу питанням забезпечення власної безпеки, громадського порядку, оборони і зовнішньої політики, хоча вона може досить ефективно впливати на стратегію економічного розвитку, здійснювати структурні перетворення, не руйнуючи при цьому механізм ринкового саморегулювання, проводити достатньо активну соціальну політику.

Безумовно, це дискусійне питання.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Розв'язанню проблеми управління національною економікою присвячені праці таких видатних вітчизняних та зарубіжних учених, як В.М. Бесєдін, О.М. Бандурко, А.І. Бутенко, Р.І. Войтович, В.М. Геєць, С.Е. Гіль, В.М. Гриньова, Л.І. Дідківська, Х. Дікінсон, Т. Карістін, О.І. Ковтун, З. Лонті, Л. Мартіта, Л.Д. Маттео, І.Р. Михасюк, А.Ф. Мельник, В.Л. Міненко, О.С. Мельничук, О.М. Могильний, А.С. Музиченко, І.І. Міщеніна, Е. о'Рейлі, А.В. Скрипник, Д.М. Стеченко, Г.С. Третяк, Л.Г. Чернюк, О.Ю. Чубакова, С.М. Чистов, І.О. Цурканова, Л.А. Швайка, М.А. Шабанова, Н.І. Шиян, В.М. Ячменева. Однак проблема залишається гостро актуальною і потребує подальшого дослідження.

Постановка завдання. Завданням є узагальнення існуючого досвіду й наукових досліджень, напрацювання методичних і практичних рекомендацій щодо адаптації існуючого механізму регулювання національної економіки до актуальних викликів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Основний матеріал і результати. Проблема ефективності управління національною економікою залишається актуальною [21]. Вона є фундаментальною, від її розв'язання конкурентоспроможність не лише нашої економіки, але й держави в цілому. На рівень ефективності управління впливає безліч факторів.

Держава як управлінська система виконує ряд внутрішніх функцій. Серед них виділимо:

- політичну (забезпечення народовладдя, регулювання сфери політичних відносин);
- економічну з включенням оподаткування і фінансового контролю (регулювання сфери економічних відносин, створення умов для розвитку виробництва на основі визнання та захисту різних форм власності, підприємницької діяльності; прогнозування розвитку економіки);
- соціальну (забезпечення соціальної безпеки громадян, створення умов для здійснення їх права на працю, достатній життєвий рівень; зняття пом'якшення соціальних суперечностей шляхом гуманної справедливої соціальної політики);
- екологічну (забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території держави);
- культурну (духовну) (консолідація нації, розвиток національної самосвідомості, освіта, культура, наука);
- інформаційну;
- правоохоронну.

Наголосимо на тому, що всі вони тісно взаємопов'язані й мають працювати як складові єдиної системи. Не можна також ототожнювати функції держави з формами їх реалізації – правовими та організаційними, а також із методами їх реалізації (переконання, заохочення, державний примус, придушення).

Зміст функцій держави, їх співвідношення і пріоритетність мають змінюватися (адаптуватися) на різних етапах її розвитку, що підтверджує історія. Наприклад, протягом становлення буржуазної держави економічна функція була слаборозвиненою, а із середини XX сторіччя, особливо з кінця 50-х років, у країнах Західної Європи і Північної Америки її роль значно зросла як за значущістю, так і за обсягом. Причому державне регулювання соціально-економічної сфери суспільних відносин спрямоване на забезпечення політики «повної зайнятості» населення та запобігання економічним кризам. Західні країни вдалися до допомоги системи планування (в тому числі довгострокового), створення спеціальних відомств із прогнозування економічного і соціального розвитку. Зріс вплив на приватний сектор завдяки різним засобам регулювання й контролю – політики цін, податків, інвестицій, експорту, імпорту, державних замовлень, кредитної політики тощо.

На відміну від західних буржуазних країн, в Україні як складовій СРСР приватний сектор був дозволений протягом дуже обмеженого часу (НЕП), державне регулювання економічних відносин відігравало панівну роль. Держава була монополістом у всіх сферах життєдіяльності суспільства, а в економічній сфері перейняла на себе буквально все – від розподілу інвестицій у ту чи іншу галузь

економіки до найменування продуктів і цін на них, що проявилось в тотальному дефіциті всіх видів товарів та послуг і стало однією з основних причин переходу до іншого типу державності.

Процес капіталізації в соціалістичній державі полягає у зживанні «надмірної жорстокості» центрального державного управління, визнанні приватної власності, розвитку ринкової економіки, політичного плюралізму та мирного співіснування у сфері ідеології.

Навпаки, процес «соціалізації капіталістичної держави» проявляється в елементах планування і державного регулювання економіки.

Проблема в межах, мірі й адекватності викликам конкретного історичного періоду. Теорія, що активне втручання держави в економічне життя є панацеєю від усіх соціальних знегод, засобом згладжування класичних суперечностей, оздоровлення і стабілізації економіки (Дж. М. Кейнс, середина ХХ сторіччя), є антиподом ролі держави як «нічного сторожа» («мінімальної держави»), що відстоює невтручання держави в економічну сферу, у відносини робітника та підприємця, у соціальні питання тощо.

Україна взяла курс на розвиток демократії. На думку автора, демократія – благо лише тоді, коли відповідає культурі й менталітету народу.

Тому для створення розвинутої системи демократії в Україні необхідно надзвичайно багато зусиль з боку влади і суспільства. Потрібно досягти у суспільстві консенсусу з основних питань спільного проживання в державі, визнання переважною більшістю громадян «демократичних правил гри». Важливо забезпечити тенденцію до гармонії суспільних, групових та індивідуальних інтересів за наявності ціннісного пріоритету особи щодо колективу, моральної готовності до компромісів, самозбереження і самодисципліни, поваги до інших людей, закону, думки більшості.

У цьому значна роль має відводитися громадянському суспільству, громадським організаціям, корпораціям, але перш за все владі у формі держави як суверенної політичної організації всього народу, яка визначає правила гри на ринку, забезпечує досягнення суспільних результатів (економічне зростання, зниження інфляції, безробіття) – складові економічної функції держави.

Державне управління – вплив держави на суспільну систему з метою реалізації державної політики в інтересах оптимального функціонування суспільства.

Управлінський вплив може мати різний характер: державне регулювання; централізоване керівництво; оперативне управління.

Очевидно, що превалюючого значення набуває функція державного регулювання в цілому й державного регулювання економіки (ДРЕ) зокрема.

На нашу думку актуальними об'єктами ДРЕ виступають:

- соціально-економічні процеси (зайнятість, інфляція, екологія, інновації);
- відносини (кредитні, фінансові, особливо валютні);
- ринки (товарів, послуг, інвестицій, валюти, цінних паперів).

Недооціненим, на нашу думку, є макроекономічне стратегічне планування як складова механізму ДРЕ, що досить широко використовується в економічно розвинутих країнах з метою соціально- економічної стабілізації, формування макропропорцій та забезпечення динамічного розвитку економіки.

Особливість макроекономічного планування полягає в тому, що об'єктом його є національна економіка, суб'єктом – держава, а завданням – визначення стратегічних, тактичних та операційних цілей планового періоду, а також способів досягнення таких цілей.

На нашу думку, в Україні порушені пропорції між поняттями директивний і індикативний план на користь останнього.

Мають місце інші перекоси й невідповідності механізму державного управління гостроактуальним викликам середовища, що обґрунтовує актуальність адаптації.

Важливою є оптимізація публічного адміністрування, тобто всієї системи адміністративних інститутів з ієрархією влади, за допомогою якої відповідальність за виконання державних рішень спускається зверху донизу.

Однією з основних умов стійкого функціонування системи управління будь-якого рангу й рівня є чітко визначена взаємодія та зв'язки між її суб'єктом як керуючою підсистемою й об'єктом як керованою підсистемою. Загальновідомо, що неналежна ієрархічна впорядкованість керуючої підсистеми управління, дублювання повноважень і відповідальності веде до зниження ефективності від діяльності всієї системи управління. За сучасних умов саме питання неналежної організації керуючої підсистеми є основною проблемою функціонування системи державного управління. Надмірна централізація й концентрація державних функцій і фінансів, формалізм, надмірна бюрократизація та, як наслідок, корупція є сьогодні суттєвим гальмом у розв'язанні економічних і соціальних проблем.

Іншою проблемою є неадекватність існуючої системи державного управління економічній системі, коли перевага віддається ієрархії, старим методам авторитарного керівництва, надмірній концентрації владних повноважень, що, з одного боку, перевантажує центральні органи влади невластивими для них функціями на шкоду якості стратегічно важливих загальнодержавних завдань, а з іншого – стримує таку рушійну силу, як ініціатива і можливості управлінців місцевого рівня.

Механізм адаптації системи управління – це її здатність своєчасно проводити адекватні зміни для корекції управлінської діяльності відповідно до вимог зовнішнього середовища [10]. Очевидно, що роль держави в сучасній економіці важлива, але значно менша, ніж у централізовано керованій економіці. Держава перш за все повинна забезпечувати умови розвитку економіки та її головні принципи побудови – економічну свободу, приватну власність, принципи вільної конкуренції, ефективний захист від зловживання владою, монополізму і недобросовісної конкуренції.

Разом із цим у сучасній системі управління необхідно побороти стереотип, згідно з яким держава має необмежені права та повноваження у вирішенні питань соціально-економічного розвитку. Вона не повинна розв'язувати всі проблеми – це помилкова точка зору, широко розповсюджена як серед населення, так і політикуму. Діючи виключно в межах закону, центральні органи влади мають створити умови, за яких проблеми розв'язуються там, де виникли, – на найнижчому рівні управління.

Тому надзвичайно актуальною є реальна, а не лише декларована децентралізація, деконцентрація, дебіюрократизація і демократизація державного управління. Лише послідовно й виважено діючи у цьому напрямі, можна зробити прорив в ефективності управління, забезпечити збалансований соціально-економічний розвиток, ефективне використання всіх видів ресурсів.

Процес децентралізації, деконцентрації та демократизації функцій є складним. Він стосується різних аспектів фінансування, адміністрування, контролю, регулювання, звітності й підзвітності, які фактично є елементами взаємин між різними рівнями системи державного управління. Крім того, процеси децентралізації відбуваються не рівномірно у просторовій площині [11, 22]. У результаті цієї нерівномірної реалізації децентралізація влади може супроводжуватися виникненням загроз та переваг, що зумовлені процесом структурної перебудови повноважень між існуючими рівнями управління у державі (рис. 1).

Загрози, що несе в собі децентралізація, не є непоборними. Як правило, вони зумовлені неналежною побудовою державного управління та недосконалістю ринкових і державних механізмів регулювання взаємовідносин з місцевими органами влади.

Ключовими завданнями державного управління в процесі децентралізації є:

- послаблення управлінського пресу; перебудова взаємовідносин між органами управління державного та регіонального рівнів у прийнятті життєво важливих рішень щодо формування й використання потенціалу ефективного розвитку соціальної та економічної систем регіону;
- стимулювання ефективності діяльності регіональних управлінських структур у процесі реалізації державної політики розвитку країни;
- активізація процесу реалізації державної політики на основі стимулювання ініціативи знизу: від сукупних регіональних до державних переваг.

Важливе місце в здійсненні децентралізації займає реформування системи фінансового механізму управління бюджетними коштами, кредитними ресурсами, добровільними грошовими внесками організацій і громад, що спрямовані на розвиток підприємств та організацій.

Реформування системи фінансового механізму за умов децентралізації потребує:

- удосконалення ефективності взаємодії державного та місцевих бюджетів;
- утворення довгострокових бюджетних стратегій розвитку;
- запровадження програмно-цільового методу планування та використання бюджету в процесі розвитку територій.

Ефективне управління неможливе без влади, влада малоефективна без довіри до неї.

Для відновлення довіри до влади перш за все необхідно впровадити в життя режим законності, що має базуватися на принципах законності, зокрема:

- 1) верховенства закону щодо всіх правових актів (підзаконні акти приймаються і діють лише тоді, коли певні суспільні відносини не врегульовані законом);
- 2) загальність законності (не може бути винятку ні для фізичної, ні для юридичної особи, на яку б не поширювалися вимоги закону);
- 3) недопустимість протиставлення законності й доцільності;
- 4) невідворотність відповідальності за правопорушення.

Рис. 1. Переваги та загрози децентралізації влади

Джерело: власна розробка

Необхідним є широке запровадження сучасних принципів управління, серед яких виділимо такі:

- прозорий і чіткий розподіл рівнів та сфер відповідальності, що виключає дублювання функцій;
- створення умов для розкриття й реалізації потенційних можливостей і прояву ініціативи;
- лояльність до працюючих;
- забезпечення ефективних комунікацій (обмін інформацією);
- орієнтація на стратегічний інноваційний менеджмент (планування змін і нововведень);
- постійний моніторинг (вивчення й аналіз) стану зовнішнього середовища та своєчасна реакція на його зміну;
- орієнтація на забезпечення високої якості рішень, які приймаються, що неможливо без наявності інтелекту – здатності до розуміння й розв'язування проблем;
- суворість і вимогливість.

Пріоритетом номер один має стати оптимізація правового механізму, що забезпечує ефективне функціонування системи управління державою, і можливе лише за рахунок вираженої та водночас оперативної зміни законодавчої бази держави в напрямі її скорочення, спрощення й усунення суперечностей між нормативними актами. Множинність нормативно-правових актів, особливо підзаконних нормативних актів, у сфері регулювання національної економіки та дублювання і суперечливість окремих з них призводить до ускладнень у регуляторній політиці. Складність, а отже, й можливість різного тлумачення законодавства завжди провокують зростання корупції.

Необхідно відійти від крайніх положень управлінського маятника. Такими крайнощами є, з одного боку, диктатура держави, коли центральна влада здійснює правління прямим, директивним способом і відповідає за все, з іншого – це класичний лібералізм, метою якого є послаблення різних форм державного примусу, й упевненість, що всі проблеми економіки може розв'язати приватна ініціатива. З огляду на динамізм суспільного розвитку постійно діючої ідеальної форми державного

управління не існує. Управлінська система має бути досить гнучкою, а уряд повинен мати можливість змінювати свою політику і методи управління, оперативно реагуючи на динамізм соціально-економічної ситуації. Це відповідає головному принципу сучасної теорії менеджменту – гнучкість, а не формальний підхід.

Пріоритетом має бути реформування сфери управління на державному, регіональному та місцевому рівнях на принципах, адекватних тим, що діють у заможних державах і суспільствах. У цій важливій та складній справі не має бути місця формалізму і пануванню надмірної бюрократії – збоченої форми управління, коли управління здійснюється за допомогою ієрархічного апарату, відокремленого від суспільства, коли бюрократія підмінює реально поставлені перед нею цілі своїми власними бюрократичними цілями. Бюрократія знищує ініціативу і тому не буває ефективною. Потрібно змінювати бюрократичні процедури та апарат у напрямі їх оптимізації й скорочення. Причому в чіткій послідовності. Спочатку дерегуляція та зменшення повноважень, далі – шифризація процесів (електронний документообіг, бази даних тощо), а потім скорочення апарату та підвищення зарплат.

Висновки. Таким чином, дослідження проблем адаптації системи управління до викликів середовища як ключової умови ефективного функціонування системи управління свідчить, що для подолання кризових явищ в Україні в політичній, економічній і соціальних сферах необхідно задіяти комплекс заходів щодо відновлення довіри до всіх гілок державної влади на всіх її рівнях. Пріоритетом має стати реформування сфери управління на державному, регіональному та місцевому рівнях на принципах, що діють у розвинених країнах. Необхідно зменшувати адміністрування у його негативному значенні, коли керівництво базується на примусових методах управління, нав'язуванні волі вищих посадових осіб нижчим, виданні наказів без логічного обґрунтування, на підставі суб'єктивних рішень. Позбавлятися від негативних управлінських традицій, серед яких, і перш за все, партійно-клановий критерій підбору кадрів. Ефективність управління як ключова умова соціально-економічного розвитку розглядається через процес адаптації системи управління до викликів середовища, упровадження логістичних чинників, синергізму і синергетики, та являє собою певну управлінську технологію, що має оперативно, але виважено змінюватися за умов зміни середовища.

Принципово важливим є забезпечення оптимального співвідношення ринкових і державних механізмів регулювання, централізації, децентралізації, самоуправління, ієрархії, ринку й культури. Гостроактуальною є проблема забезпечення законності як методу державного управління суспільством у цілому і національною економікою зокрема.

Режим законності – неодмінний елемент демократії, тому що без законності остання перетворюється в охлократію – владу юрби. Без законності як режиму суспільно-політичного життя суспільство може бути увігнаним в анархію та хаос або безконтрольних дій і сваволі державної влади.

Без законності немає демократії, без демократії неможливо забезпечити законність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – 28 червня 1996. – № 254к/96-ВР (редакція станом на 15 травня 2014) – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>
2. Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні» – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
3. Закону України «Про місцеві державні адміністрації» 9 квітня 1999 р. – Верховна Рада України; Закон від 09.04.1999 № 586-XIV (Редакція станом на 16.04.2017) – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
4. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010, № 2404-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102404.html.
5. Публікація документів Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_Ukr_.htm
6. Войтович Р. Адаптація системи державного управління до процесів глобальної інтеграції / Р. Войтович // Вісник Національної академії державного управління. – 2014. – № 2 – С. 5–17.
7. Геєць В.М. Суспільство, держава: феноменологія взаємодії та розвитку / Валерій Михайлович Геєць: НАН України; Ін-т екон. та прогноз. НАН України. – К., 2009. – 864 с.: табл., рис.
8. Екологоорієнтоване логістичне управління виробництвом: монографія / [С.В. Мішенін, І.І. Коблянська, Т.В. Устїк, І.Є. Ярова]; за наук. ред. д.е.н., проф. Є.В. Мішеніна. – Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2013. – 248 с.
9. Словник іншомовних слів [2-ге вид.]; за ред. О.С. Мельничука. – К. : Головна редакція УРЕ, 1985.
10. Словник іншомовних слів [Текст]; Близько 3000 слів / М.П. Коломієць, Л. В. Молодова. – К.: Освіта, 1998. – 190 с.
11. Цурканова І.О. Сутність та особливості централізації та децентралізації органів влади в Україні [Електронний ресурс] / І.О. Цурканова. – Режим доступу : <http://lib.chdu.edu.ua>.

12. Шабанова М. А. Социальная адаптация в контексте свободы / М.А. Шабанова // Соц. исслед. – 1995. – № 9. – С. 81–88.
13. Чубакова О.Ю. Адаптація системи управління економічної безпеки підприємства / О.Ю. Чубакова, О.В. Ольшанська // Ефективна економіка. –2015. – № 2. – Режим доступу: www.economy.nayka.com.ua
14. Ячменева В.М. Сутність понять «адаптація» та «адаптивність» [Електронний ресурс] / В.М. Ячменева, З.О. Османова // Вісник Національного університету «Львівська Політехніка». – 2010. – № 684. – С. 346-353.
15. Kelsall, T. (2014). Authoritarianism, democracy and development [Electronic resource]. State of the Art Paper No. 3. Birmingham. Development Leadership Program, University of Birmingham. – Retrieved from: <http://publications.dlprog.org/SOTA3.pdf>
16. Dickinson, H. (2016). From new public management to new public governance: The implications for a “new public service” [Electronic resource]. Butcher, J. & Gilchrist, D. The three sector solution: delivering public policy in collaboration with no-for-profits and business. ANU Press, Canberra, pp 41-60. – Retrieved from: <http://press-files.anu.edu.au/downloads/press/n1949/pdf/ch03.pdf>
17. Curristine T., Lonti Z., et al. (2008). Improving public sector efficiency: challenges and opportunities [Electronic resource]. OECD Journal on Budgeting, Vol. 7., No. 1., pp. 1-41. – Retrieved from: <https://www.oecd.org/gov/budgeting/43412680.pdf>
18. Matteo L.D.. (2013). Measuring Government in the twenty-first century: An international overview of the size and efficiency of public spending [Electronic resource]. Fraser Institute, 124 p. – Retrieved from: <https://www.fraserinstitute.org/sites/default/files/measuring-government-in-the-21st-century.pdf>
19. O'Reilly, E. (2009). Guide to principles of good governance. [Electronic resource]. British and Irish Ombudsman Association. – Retrieved from: <http://www.ombudsmanassociation.org/docs/BIOAGovernanceGuideOct09.pdf>
20. Martitah, L. (2013). Strengthening local government institutions towards a good governance. International Journal of Business, Economics and Law, Vol. 2, Issue 3, pp. 6-11. – Retrieved from: <http://ijbel.com/wp-content/uploads/2014/07/Strengthening-Local-Government-Institutions-Towards-A-Good-Governance-Martitah.pdf>
21. Good Governance in the Public Sector (2013). Consultation Draft for an International Framework [Electronic resource]. – Retrieved from: <http://www.ifac.org/system/files/publications/files/Good-Governance-in-the-Public-Sector.pdf>
22. Decentralization: equity and sectoral policy implications for UNICEF in East-Asia and the Pacific [Electronic resource]. Social policy and economic analysis unit, EAPRO, Bangkok, 2011. – Retrieved from: https://www.unicef.org/eapro/1_Decentralization_and_Equity_Working.pdf

УДК 332.02: 334

Володимир Васильович Гришко, доктор економічних наук. Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка. **Адаптація системи державного управління національною економікою до викликів середовища.** Виявлено причини загострення соціально-економічних проблем в Україні, проаналізовано причини наявності таких проблем як інфляція, знецінення національної валюти, зростання цін і тарифів, зuboжіння населення, погіршення стану правопорядку, безробіття, суперечності між потребами суспільства та засобами їх задоволення, втрата довіри до всіх гілок влади. Визначено заходи щодо приведення діючого механізму державного регулювання до вимог сьогодення. З'ясовано, що сучасний (неадекватний) стан національної економіки пояснюється не тільки суб'єктивними, але й об'єктивними факторами, серед останніх – знаходження української державності в перехідному стані від авторитарності до сталої демократії, від держави соціалістичної орієнтації до держави капіталістичної орієнтації. Наведено характерні негативні ознаки держуправління перехідних суспільств, зокрема: малопрофесійна, корумпована державна бюрократія, надмірна централізація прийняття державних рішень, зрощування бізнесу і політики, імітація бурхливої діяльності, здатність сконсолідовано чинити опір змінам, зневажливе ставлення до людей.

Зроблено загальний висновок про необхідність задіяння комплексу заходів щодо відновлення довіри до всіх гілок влади на всіх її рівнях, реформування сфери управління національною економікою на принципах, які діють у державах сталої демократії, позбавлення негативних управлінських традицій, зокрема необхідності зменшення бюрократичних процедур та адміністрування в їх негативному значенні.

Принципово важливим установлено забезпечення оптимального співвідношення ринкових і державних механізмів регулювання, централізації, децентралізації, самоуправління, ієрархії, ринку й культури. Гостроактуальним визначено необхідність реального забезпечення законності як засадничого принципу і методу державного управління суспільством у цілому і національною економікою зокрема.

З огляду на збіг негативних обставин запропоновано провести дискусію стосовно можливості введення на законодавчо обмежений строк моделі держуправління з ознаками авторитарності.

Ключові слова: система управління, адаптація, національна економіка, законність, децентралізація, демократія, влада, довіра.

UDC 332.02: 334

Volodymyr Hryshko, Ds.c. (Economics). Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University. **Adaptation of the system of state management of the national economy to the challenges of the environment.** In the article was determined the reasons for the exacerbation of socio-economic problems in Ukraine; also was analyzed causes of such problems as inflation, depreciation of the national currency, growth of prices and tariffs, impoverishment of the population, deterioration of the rule of law, unemployment, contradiction between the needs of society and means of its satisfaction, loss of confidence to all branches power. Authors determined measures that can bring the current mechanism of state regulation into the requirements of the present. Also in the article was defined that the modern (inadequate) state of the national economy is explained not only by subjective but also by objective factors. Among the latter are finding of Ukrainian statehood in a transitional state from authoritarianism to stable democracy, from the state of social orientation to the state of capital orientation. The characteristic of negative features of the state administration of transitional societies such as unprofessional, corrupt state bureaucracy, the excessive centralization of government decisions, the merging of business and politics, the imitation of rampant activity, the ability to consolidate resistance to change, disparaging attitudes towards people were presented in the article.

Authors shown the general conclusion about the need for a set of measures to restore confidence to all branches of power at all levels, reform of the sphere of national economy management based on the principles of a stable democracy in the states, the deprivation of negative managerial traditions, in particular the need to reduce bureaucratic procedures and administer them in a negative sense.

It is crucially important to ensure optimal correlation of market and state mechanisms of regulation, centralization, decentralization, self-governance, hierarchy, market and culture. The urgency of the real provision of legality as the fundamental principle and method of state management of society as a whole and of the national economy, in particular, was acutely determined.

Given the coincidence of negative circumstances, was proposed to hold a discussion on the possibility of introducing into the legislatively limited period the model of the state administration with signs of authoritarianism.

Keywords: control system, adaptation, national economy, legality, decentralization, democracy, power, trust.

УДК 332.02: 334

Владимир Васильевич Гришко, доктор экономических наук. Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка. **Адаптация системы государственного управления национальной экономикой к вызовам среды.** Выявлены причины обострения социально-экономических проблем в Украине, проанализированы причины наличия таких проблем, как инфляция, обесценивание национальной валюты, рост цен и тарифов, обнищание населения, ухудшение состояния правопорядка, безработица, противоречия между потребностями общества и средствами их удовлетворения, потеря доверия ко всем ветвям власти. Определены меры по приведению действующего механизма государственного регулирования к требованиям настоящего. Выяснено, что современное (неадекватное) состояние национальной экономики объясняется не только субъективными, но и объективными факторами, среди последних – нахождение украинской государственности в переходном состоянии от авторитарности к устойчивой демократии, от государства социалистической ориентации к государству капиталистической ориентации. Приведены характерные негативные признаки госуправления переходных обществ, в частности: малопрофессиональная, коррумпированная государственная бюрократия, чрезмерная централизация принятия государственных решений, сращивание бизнеса и политики, имитация бурной деятельности, способность консолидировано сопротивляться изменениям, пренебрежительное отношение к людям.

Сделан общий вывод о необходимости задействования комплекса мероприятий по восстановлению доверия ко всем ветвям власти на всех уровнях, реформированию сферы управления национальной экономикой на принципах, действующих в государствах устойчивой демократии, избавление от негативных управленческих традиций, в частности необходимости уменьшения бюрократических процедур и администрирования в их негативном смысле.

Принципиально важным установлено обеспечение оптимального соотношения рыночных и государственных механизмов регулирования, централизации, децентрализации, самоуправления, иерархии, рынка и культуры. Остроактуальной определена необходимость реального обеспечения законности как основополагающего принципа и метода государственного управления обществом в целом и национальной экономикой в частности.

Учитывая совпадение негативных обстоятельств, предложено провести дискуссию о возможности введения на законодательно ограниченный срок модели госуправления с признаками авторитарности.

Ключевые слова: система управления, адаптация, национальная экономика, законность, децентрализация, демократия, власть, доверие.